

LUVRE

Gott om rödvingetrast och rödstjärt

LUVRE-projektet (Lund University Vindel River Expedition) startades 1963. Fokus ligger på övervakning av och forskning kring fåglar, men även insekter, träd och däggdjur studeras i fjällmiljön runt Ammarnäs, Lycksele lapmark, Västerbottens län. Fåglarna i området följs med årliga revir-, linje- och punkt-inventeringar, ringmärkning och riktade studier.

Därtill inventeras på ett systematiskt sätt insektsförekomsten i fjällbjörkskogen (startår 1967), fjällbjörkens blomning (1979), förekomsten av "träd" på fjällheden (gran och tall 2014, björk med flera 2018), vinterbon av fjälllämmel på fjällheden (2015), fladdermöss i Ammarnäs by (2016), snötäcke på fjällheden

i juni (i större skala från 2018, pilotstudier sedan 2012), humlor, fjärilar och vilda däggdjur (inklusive spår) på fjällheden (2019). Mer om metodik, data och projektets publikationer finns att läsa på LUVREs hemsida (www.luvre.lu.se).

Alla delprojekt genomfördes detta 60:e verksamhetsår. Våren ankom i normal tid och juni bjöd på generellt varmt väder. Snösmältningen var relativt tidig med bara lite snö kvar på fjällheden när inventeringarna inleddes. Juli och augusti bjöd på tämligen normalt omväxlande väder. Fjälllämmel sågs, men det var främst sork som förekommer mer talrikt på vissa platser.

Fjällbjörkskogen

I fjällbjörkskogen noterades betydligt högre sammanlagda

tätheter än normalt av tättingar, inte minst rödvingetrast, taltrast, gårdsmyg, bofink samt grå- och grönsiska. Sävsparv och lövsångare var ovanligt fåtaliga. Vikande långtidstrender (1963–2022) finns för blåhake, buskskvätta, järnsparv, svartvit flugsnappare, sävsparv, talltita och trädgårdssångare, medan bofink, grönfink, grönsiska, gårdsmyg, rödstjärt, rödvingetrast, talgoxe och taltrast ökat i antal.

Totalt 141 holkhäckningar av svartvita flugsnappare påbörjades, 70 procent fler än under 2021. Första ägget lades i genomsnitt 3 juni, tidigare än normalt (8 juni). Bopredationen så väl som frekvensen tunnskaliga ägg vid Tjulträsk strand var ovanligt låg.

I insektsräkningen kom den förväntade ökningen av fjällbjörkmätarlarver helt av sig. Under året publicerades en vetenskaplig rapport över de 53 första årens räkningar, som visat att antalet insekter varierat starkt mellan åren men inte haft någon långsiktig minskning.

Hela 1 653 fåglar noterades i den standardiserade fångsten på sensommaren. Ovanligt talrika arter var rödvingetrast, rödstjärt, gråsiska och bergfink. Ovanliga inslag i fångsten var nötskrika, fiskmås och lavskrika, samt vår första blåhake från utanför Ammarnäs. Det var en hanne som märkts i Bureå som ungfågel hösten 2018.

Fjällheden

Det var generellt ett fågelrikt år

Rödvingetrast vid Kaissatsslutningen, väster om Ammarnäs, Västerbottens län, sommaren 2022.

FOTO: JONAS JÖNSSON

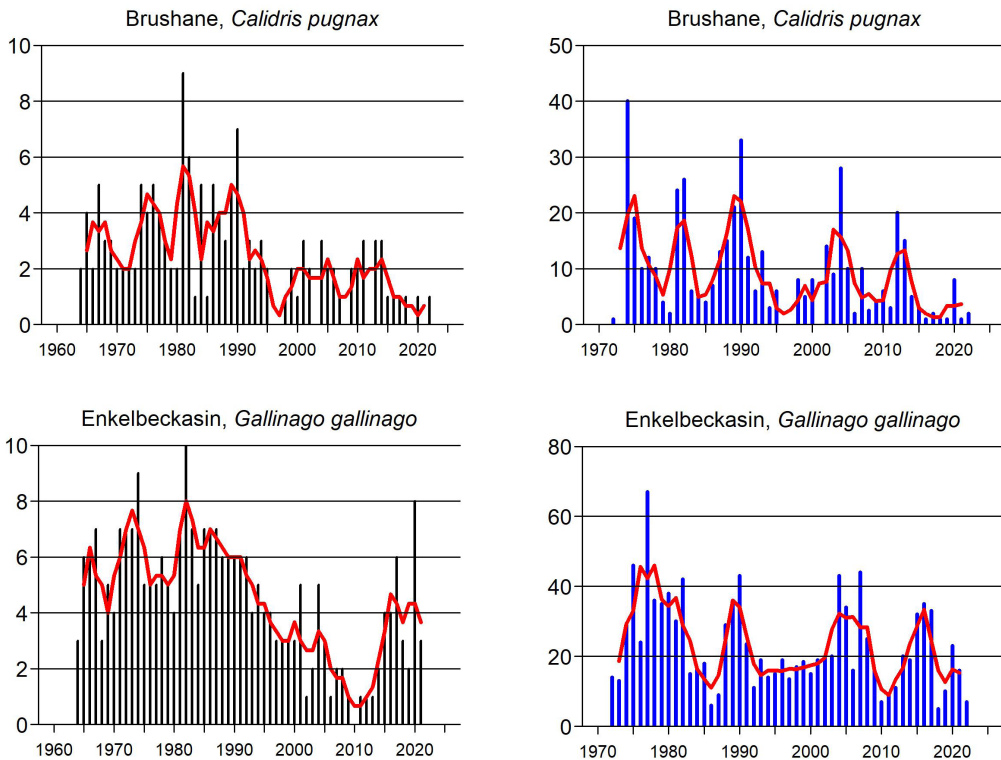
LUVRE

även på fjällheden. Sammantaget för de två en kvadratkilometer stora revirkarteringsytorna (start 1964), var antalet par (141) tydligt över de föregående tio årens genomsnitt (124). Totala antal arter (12) är dock lågt i jämförelse med totala spannet alla år som är 10–18. De sex fasta fjällhedslinjerna (start 1972) bjöd på totalt 2 985 individer av 50 arter. I båda fallen är dessa siffror de näst högsta någonsin. Av de vanligaste arterna sågs

ljungpipare, kärnsnäppa, fjällabb, rödbena, grönbena och större strandpipare i ovanligt höga antal. Enkelbeckasin, kricka, brushane och alfågel sågs i ovanligt låga antal. Av ovanliga arter kan nämnas pilgrimsfalk, morkulla och fisktärna. Två linjeinventeringar på Björkfjället, som gjordes 1972–1974 och sedan återupptogs från 2008, gav goda antal av flera vadararter, fjällabb (däribland flera häckande par) och lappsparv.

För andra året i rad återinventerades sju olika fjällhedslinjer i början av augusti, med syfte att undersöka häckningsframgången. Att säsongen varit god visades av 14 kullar av fyra arter änder, 90 juvenila vadare av tio arter, fyra kullar vardera av fjällripa och dalripa, tolv flygga fjällabbar från lika många lyckade häckningar och därtill mängder med juvenila tättingar.

Under 2022 besöktes samtliga tidigare kända häcknings-

Figur 1. Två vadararter som långsiktigt minskat i antal på fjällheden runt Ammarnäs. De svarta staplarna är antalet revir på två 1 km² stora revirkarteringsytor sedan 1964. De blå staplarna är antalet individer observerade längs 120 kilometers linjeinventering sedan 1972. De röda linjerna är rullande treårsmedelvärden.

LUVRE

lokaler för berglärka i området. Berglärka hittades tyvärr bara på den enda lokal som vi ändå känt till de senaste åren.

Sedan 2013 har ett antal linjetaxeringar av fåglar genomförts på de högre belägna delarna (>1000 m ö h) av Ammar- och Guvertfjällen, för att samla in data för högfjällsarter som skärnsnäppa och snösparv. Under 2022 inventerades nio rutter under den inledande delen av juli månad (3–8 juli). Antalen av

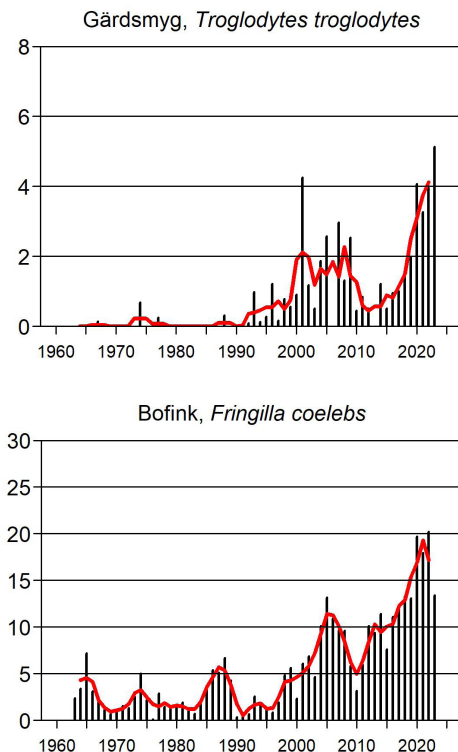
skärnsnäppa och snösparv var återigen låga.

Övriga fågelprojekt

Sedan 2010 räknas rov- och kråkfåglar en gång per sommar längs cirka 60 kilometer väg i Vindelälvens dalgång, vid 20 stopp med tio minuters räkning på varje. Totalt observerades 19 rovfåglar av fem arter, inklusive tio fjällvråkar, fem kungsörnar och två tornfalkar. Totalt sett över samtliga 13 år har antalet

fjällvråkar fluktuerat i god överensstämmelse med gnagaran-talen medan kungsörnsanta-len varit stabila. Studierna av områdets örnar utökades under 2022 och ett samarbete mellan Rans sameby, länsstyrelsen och LUVRE inleddes, med avsikten att mer i detalj klargöra antalet örnar i området och deras interaktioner med renarna där.

MARTIN GREEN
ÅKE LINDSTRÖM

Figur 2. Två sydliga arter som ökat rejält i antal i fjällbjörkskogen. Staplarna visar antalet par/km² beräknat på revir- och linjetaxering med start 1963. De röda linjerna är rullande treårsmedelvärden.

Startår: 1963.

Huvudman: Löst sammanhållet projekt som leds från Lunds universitet och stöds ekonomiskt av Länsstyrelsen i Västerbotten.

Personal: Cirka 30 volontärer. Vi välkomnar volontärer både till inventeringar och ringmärkning.

Verksamhet: Inventeringar, ringmärkning, holkstudier, riktade artprojekt, inventeringar av insektsförekomst och björkarnas blomning, med mera. Guidningar av allmänheten på plats. Övervakning av fåglarnas antal och reproduktionsframgång, samt generell forskning på fjällfåglarnas ekologi. Antalsdynamik hos insekter.

Säsong 2022: 1 juni – 15 september.

Antal ringmärkta fåglar: 7 642.

Vanligaste arterna: Rödvingestrast, rödstjärt, gräsiska.

Ringmärkta ovanligheter: Nötskrika, fiskmås och lavskrika.